

Radijski teleskop za vodikovo črto

Tadeja Saje

25. januar 2017

Kazalo

- 1 Motivacija in rešitev
  - Razlike med optičnim in radijskim opazovanjem
  - Sevanje vodikove črte
- 2 Načrtovanje in umerjanje radoteleskopa
  - Blokovni načrt radioteleskopa
  - Žarilec
  - Pasovno sito
  - Nizkošumni ojačevalnik
- 3 Opazovanje Vodikove črte
  - Meritev frekvenčnega spektra v smeri zvezde Deneb
  - Izračunana šumna temperatura sevanja vodikovih atomov kot funkcija hitrosti v smeri Deneba
  - Spekter vodikove črte v galaktični ravnini

Motivacija in rešitev

- izdelava radioteleskopa s ceneno elektroniko
- rešitev: radioteleskop s šumno temperaturo sistema 60K
- Iz meritev je razvidno, da ima Rimska cesta številne krake spiralne oblike.

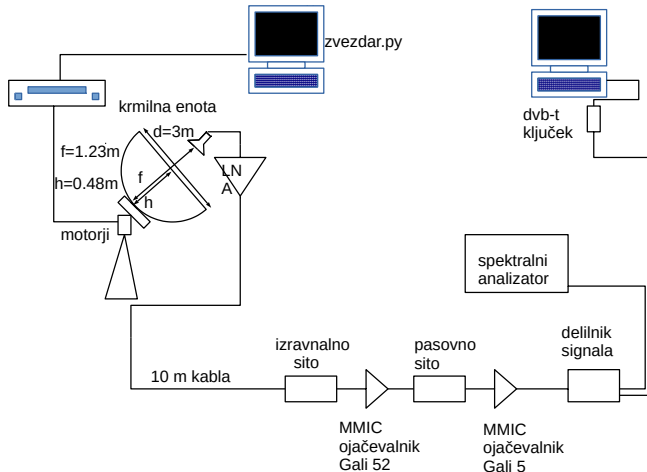
Razlike med optičnim in radijskim opazovanjem

- v vesolju imamo ovire, ki absorbirajo določena elektromagnetna valovanja. Medzvezdni prah duši vidno svetlobo, ne absorbira pa radijskih valov
- Mehanizmi sevanja nebesnih virov in lastnosti spektrov so zelo različni
- Razmerje signal/motnja je nizko. Koristen signal zvezde je skrit v šumu.
- prepustnost Zemljskega ozračja je za različne valovne dolžine je različna

Sevanje vodikove črte

- Zaznati ga je mogoče na valovni dolžini 21 cm.
- Ko vodikov atom preskoči v nižje energetske stanje, se izseva foton na valovni dolžini 21 cm. V laboratoriju so izmerili frekvenco 1.420405751786GHz
- Zgodi se le vsakih 11.1 milijonov v povprečnem vodikovem atomu.

Blokovni načrt radioteleskopa

Parabolično zrcalo z žarilcem in rotatorjem

Lastnosti paraboličnega zrcala

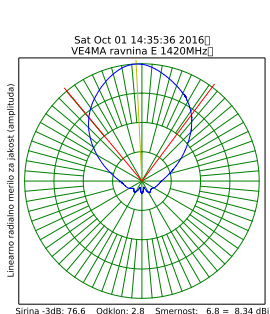
- $\frac{f}{d} = 0.4$
- prostorska ločljivost $\alpha = 1.22 \frac{\lambda}{D} = 5$ stopinj
- premer $D=3\text{m}$

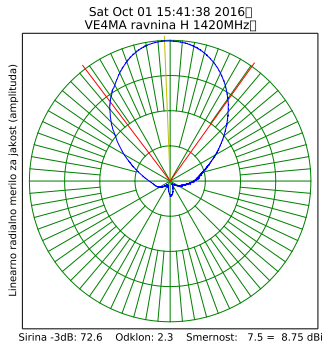
Žarilec z ovratnikom VE4MA

Meritev smernega diagrama v E in H ravnini pri 1420 MHz

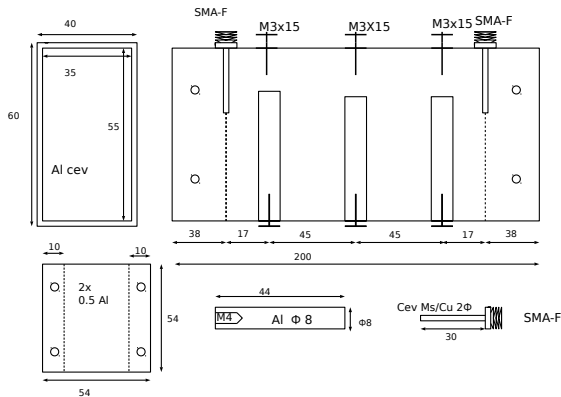

(a) Meritev v E ravnini

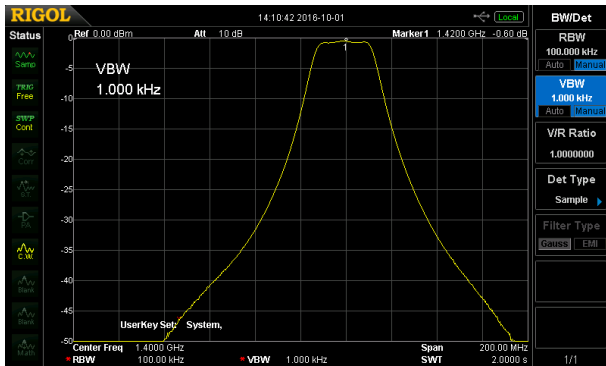

(b) Meritev v H ravnini

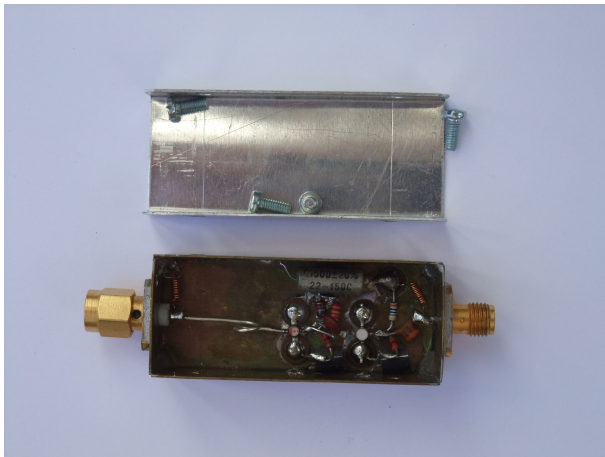
Resonatorsko sito za 21 cm

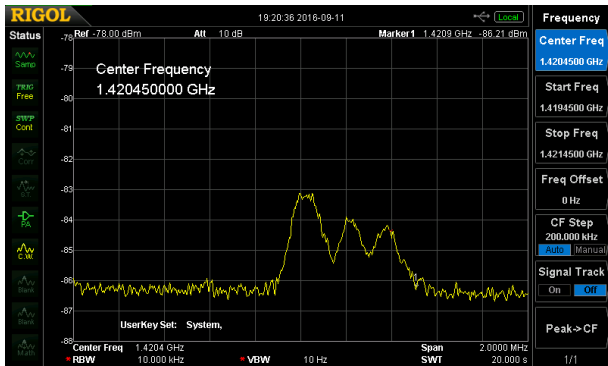
Merjenje votlinskih pasovnih sit

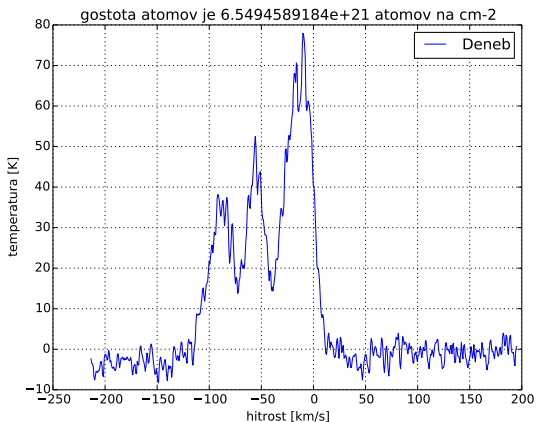
Nizkošumni ojačevalnik

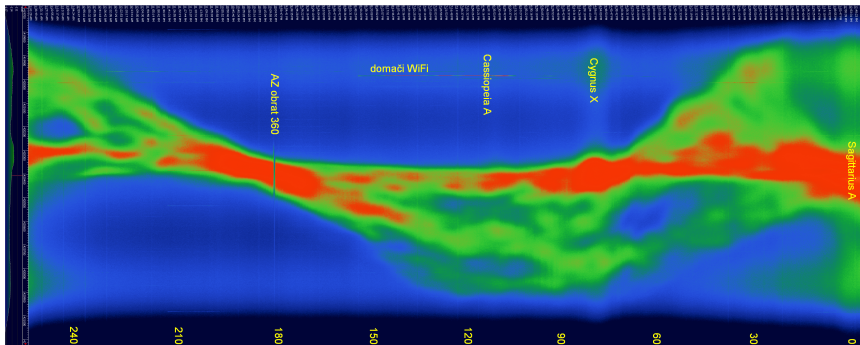
Meritev frekvenčnega spektra v smeri zvezde Deneb

Izračunana šumna temperatura sevanja vodikovih atomov kot funkcija hitrosti v smeri Deneba

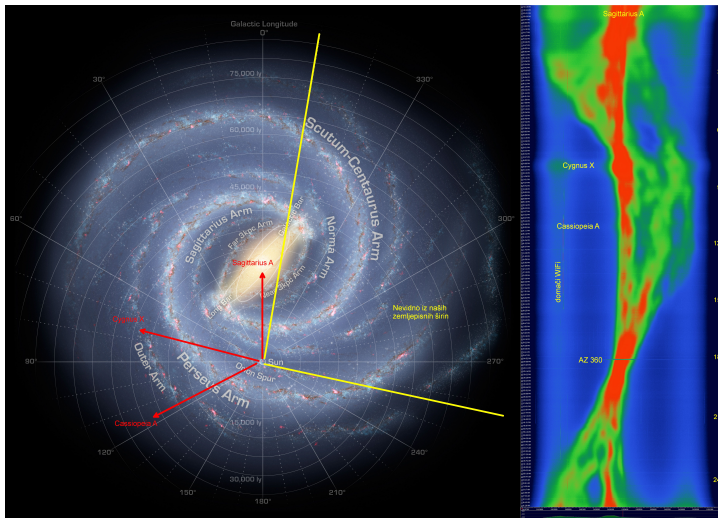

Spekter vodikove črte v galaktični ravnini

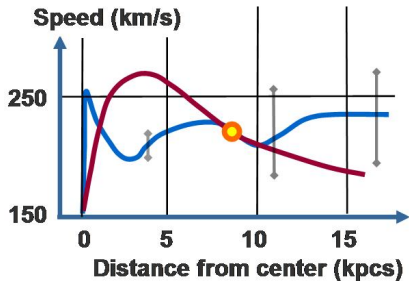

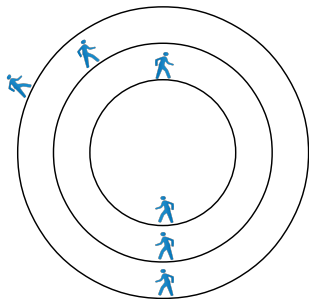
Razlaga kaj lahko vidimo iz naše zemljepisne širine

Kroženje snovi znotraj Galaskije

(a) Izračunana in izmerjena hitrost snovi znotraj Galaksije

(b) Podobnost med tekači po krožnici in kroženjem snovi znotraj galaksij